

Els Sants de la Pedra, no hi ha temps per a recreacions

Lluís Barberà i Guillem

El 26 de gener d'enguany rebia un missatge de Daniel Alfonso, el cronista oficial d'Otos: "Estàs invitat a participar en el llibre de festes d'Otos". I no m'ho pensí dues vegades: acceptí la proposta. El motiu: no hi ha temps per a recreacions, com he deduït de l'estudi sobre els Sants de la Pedra que inicií en el 2005 i que torní a mamprendre en març del 2017.

Així, els valencians, des del segle XVI, hem vist com, a poc a poc, tot i que l'Església valenciana (a través del braç dret de la monarquia, la Inquisició) feia regular la presència del valencià en lo religiós i que, a més, arran del Concili de Trento (1545-1563), el rei tenia la potestat de poder anomenar directament els bisbes (fet que afavorí que se n'introduïssin uns quants procedents del Regne de Castella, els quals feren poc pel valencià en relació amb l'Església valenciana, i poc, igualment, pels Sants de la Pedra, i cosa que encara persisteix, a hores d'ara!), el Poble Valencià continuava fidel a les seues arrels, però... jobert a les novetats que no implicassen renegar de la llet que mamaven, com ara, dels Santets, malgrat que San Isidro Labrador començaria a entrar (si bé, amb major força, en Catalunya), a partir del segon quart del segle XVII, immediatament després que se'l declaràs sant!

La veritat és que, per això mateix, és una autèntica proesa que, en el segle XXI, tot i que el bisbe Juan de Ribera (dels segles XVI i XVII) provenia de Sevilla i que jugà un gran paper com a polític i tot, que el cardenal Belluga (nascut en Granada, en 1662, i que empunyà activament les armes en la batalla d'Almansa, en 1707, de part de les tropes borbòniques, com escriu Pere Riutort en una explicació seua, batalla que

portà a la derogació dels Furs valencians) introduís una colònia molt important de murcians en el terme d'Oriola (molt extens) junt amb el castellà i una política fermament favorable al castellà, o que l'arquebisbe Andrés Mayoral (nascut en Molacillos, en terres de l'actual província de Zamora) incorporàs en 1746 el castellà en el "Ritual Valentino" (encara que, en segon terme, després de la "vernacula Valentinarum, quam Lemosinam vocant" de què parla en la introducció, és a dir, de la llengua vernacla, això és, del valencià, encara que el presente com a llemosí) i en 1750 obligàs tots els valencians de la seua diòcesi a batejar-se... en castellà, moltíssims valencians encara tenien (i tenim) com a pròxims els Sants de la Pedra. Moltíssims.

A més, si afegim que, des de "l'any 1723 el rei [Felip V] ordena celebrar com a festes de precepte en la Corona d'Aragó (...) la de Sant Antoni de Pàdua, Sant Joaquim i la de Sant Isidre llaurador", com escrivia Enric Mut Ruiz, cronista de Guadassuar, en relació amb aquest poble de la Ribera Alta, doncs, més encara. I, per si ens pareix poc, caldrà "traduir" (això és, "interpretar") que, quan Felip V escriu, per exemple, que l'objectiu de la "Real Academia de Historia" que ell potencià, des de 1735, en fundar-se l'entitat, era acollir "la importante verdad de los sucesos, desterrando las fábulas introducidas por la ignorancia o por la malicia, conduciendo al conocimiento de muchas cosas que oscureció la antigüedad o que tiene sepultado el descuido", adopta la mateixa filosofia que quan tomba tots els estudis generals (lo que ara diem "universitats") de Catalunya, després de la Guerra de Successió i decideix crear-ne la de Cervera, per haver sigut Cervera una ciutat fidel a

les seues tropes. Obscurantisme, foscor, antigor, etc. igual a matriarcal, a lo no castellà. Almenys, tal com ens ho han volgut contar des de l'escola, des de fa segles, i en moltíssims casos. Açò no ho he llegit en cap article, durant l'estudi i no serà perquè u no té ulleres sinó perquè no és políticament correcte en Espanya i només persones amb criteri propi i amb molta espenta gosen escriure-ho.

Afegirem que són poques les poblacions valencianes, a diferència de Catalunya, on no sols els Sants de la Pedra són els patrons o els copatrons sinó que els goigs, a més, estan... en valencià. ¡I són un signe matriarcal que va unit a la llengua vernacla de què parlava el bisbe Mayoral, és a dir, al valencià, fruit de la repoblació feta, per una gran majoria, per catalans! Però la cosa va més lluny: la festa ja procedia... ¡obriu els ulls, otosins i otosines!... de l'antiga Grècia (de la deessa de l'agricultura, Demèter), de la cultura romana (dels germans bessons Càstor i Pòl·lux, també presents en la grega) i del mitraisme (religió que existia en molts llocs de l'Imperi Romà, com ara, en la península ibèrica i en l'actual Iran, això és, en una part de la històrica Pèrsia i de què el cristianisme copià molt). Ara ja ens sona un poc més: Pèrsia.

I continuem: lo matriarcal és que va unit al valencià (com a llengua), però no, cavallers, a la llengua castellana, encara que puga doldre a molts castellans. Ara bé, si lo matriarcal està vinculat a la terra, a lo maternal, a l'agricultura, però, com em digué un amic meu, a una cultura oberta a la novetat, a una actitud que afavoreix l'esperit emprenedor, l'obertura als altres, la creativitat, la implicació, la participació social i, per exemple, la llibertat, etc., no és prou dir que els Sants de la Pedra estan molt presents en molts pobles valencians com també ho està la traca, les falles, els moros i cristians, etc. ¡Que no es canten en valencià, els goigs als Santets o que en siguen pocs els que estan escrits en valencià, no és per a mantenir-se passius! ¡Mira que té barra, la cosa! Però, ¿romandre indiferents, com si passàs un carro i no ens afectàs, com si el possible llaurador que el porta i valencianoparlant no fos de la nostra corda, vull dir, tan valencianoparlant com nosaltres i amb consciència de formar part del Poble valencià i de defensar la nostra identitat?,... ¡això sí que no! En Catalunya i en les Illes

Anirem cap al demà amb
il·lusió, amb espenta, amb
esperit emprenedor perquè
som un poble amb molta
iniciativa



Balears, moltíssimes persones saben el Parenostre en valencià, pregunten en català, canten cançons religioses en missa i ho fan en català. I ací, ¿què? I, per si no n'hi havia prou, per cada reunió de l'AVL, els seus representants cobren... 360€ (partint d'informació de l'explanació de Pere Riutort, del 2018).

Per això diré que, com més introduïrem el valencià com a llengua d'ús normal en tots els àmbits, més universals serem, perquè no estarem oberts només a lo castellà, com una cosa que fa fi o que obri portes. A més, i els Sants de la Pedra no hi són aliens, no contribuïrem a marginar el nostre Poble Valencià de cap manera: ni en les celebracions (religioses, cívi-ques, associatives...), ni en l'escola, ni en pregar el Parenostre o l'Ave Maria o en entrar a una casa i saludar, ni, òbviament, en cantar els goigs als Santets de la Pedra.

I és que, ni l'escola, ni les publicacions catòliques valencianes en terres valencianoparlants, ni els butlletins informatius, no poden reduir-se a ser veus de pressió contra el nostre Poble: o transformem aquests àmbits i aquestes publicacions o els tanquem. A més, no és prou recordar, com ara, que, en Otos, ara, només es celebra algun acte gros relacionat amb els Sants de la Pedra, el 7 d'agost, l'endemà de la festa major en honor al Crist de la Fe. El motiu, perquè una escola (i una política opressora) contra la nostra cultura, matriarcalista, no pot ser acceptada, encara que ens oferesquen el caramellet (en el nostre cas, de deixar estar els Sants de la Pedra i el matriarcalisme que hi va adjunt o, per exemple, una llepolia unida a abraçar Sant Isidre i a no retirar-lo de les festes patronals).

I, per a més inri, el papa Joan XXIII, per mitjà d'una butlla, decretà que Sant Isidre era el patró de tots els llauradors espanyols i, per tant,... dels valencians: un golàs per tot l'escaire, com diem en futbol. ¿I el bisbe Marcelino Olaechea i la seua posició respecte al valencià? No fou un santet, precisament, com tampoc no ho fou el rector del "Seminario Metropolitano de Valencia" D. Antonio Rodilla, qui expulsà estudiants del seminari durant els anys 1939-1969, perquè hi parlaven valencià, la llengua materna.

Per tot això, un Poble oprimat, com és el cas del valencià (i cal incloure, per descomptat, Otos) com hem pogut veure, no pot romandre passiu, en el sofà, ni deixant les coses per a demà. De fet, en Cullera, en Sueca (dues poblacions de la Ribera Baixa, on se'ls coneix com "els Benissants") o en la Vall d'Uixó (la Plana Baixa), els goigs als Sants de la Pedra estan en valencià i se'ls canta en valencià. Fer-ho en castellà implica abraçar la cultura castellana i, a més, seguir les petjades dels bisbes que he esmentat en aquest article, de D. Antonio Rodilla i de molts capellans valencians perfectament valencianoparlants o

com eixos que, tot i viure en pobles valencianoparlants, es limiten a dir que l'entenen. I això, traslladat a Otos, implica que, en un poble com Otos (i com moltíssims valencians on la llengua materna de quasi tota la població, a primeries del segle XX, era el valencià), caldria que cantàs els goigs als Sants de la Pedra... però en valencià, la llengua vernacle de què parlava el bisbe Mayoral (en el segle XVIII), la llengua que aquest bisbe posava en primer lloc, en lloc de donar prioritat al fet, real, que, per exemple, un missioner valencià reba el suport de l'arquebisbat de València pel fet de fer una publicació sobre una llengua africana... ¿Forasters en la nostra terra, la terra on romanen moltíssims dels nostres avantpassats? No. És, amb aquesta actitud de Poble amb espenta i matriarcalista, com, a banda, per exemple, de saber que dues de les quatre campanes actuals del municipi, estan dedicades als sants Abdó i Senent (una, de 1792) i als dos sants i a Sant Antoni (una de 1807), anem més lluny, encara que estiguem oberts a tot lo que ve de fora i a lo nou, però que no tracte d'enrunar el nostre llegat cultural valencià i en valencià, ni el valencià, ni lo que va unit al nostre Poble.

Acabaré dient que l'estudi sobre els Sants de la Pedra m'ha portat a prendre consciència, no sols com a valencià de soca-rel, per part dels meus pares i dels meus avis i tot, sinó, igualment, a adoptar una actitud definida: anirem cap al demà amb il·lusió, amb espenta, amb esperit emprenedor i prioritzant més el demà que el passat, perquè som un Poble, com els matriarcalistes, amb molta iniciativa. A més, o governem nosaltres el nostre futur o ho faran uns altres, perquè ja no n'hi ha temps per a recreacions; i moltes persones, com jo, hem triat ser-ne els caps de la nostra vida. Remataré l'escrit dient que lo matriarcal és tan sagrat per a mi (i, per a moltes persones que han participat en la recerca) com l'aire pur per a alenar i per a viure.

<https://malandia.cat>